

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/3-582/2113(186151)

" 15 " 10 201 9 р.

ВИСНОВОК

на проект Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації кримінальної відповідальності суддів за постановлення завідомо неправосудного судового рішення»

Як вказується у пояснювальній записці до проекту, даний законопроект спрямований на удосконалення правових норм, якими встановлено кримінальну відповідальність суддів за постановлення завідомо неправосудного судового рішення, шляхом приведення їх у відповідність до Рекомендації CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи щодо незалежності, ефективності і ролі суддів, Стратегії реформування системи судочинства в Україні на 2015-2020 рр.

Для реалізації вказаного завдання законопроектом пропонується:

- 1) внести зміни до статті 375 «Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови» Кримінального кодексу України (далі – КК) шляхом: а) заміни назви даної статті назвою «Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного судового рішення»; б) передбачити кримінальну відповідальність за вчинення суддею (суддями) постановлення завідомо неправосудного судового рішення з корисливих мотивів, в інших особистих інтересах чи інтересах третіх осіб або щодо неповнолітнього, недієздатного, особи похилого віку або за попередньою змовою групою осіб або поєднане із засудженням невинного у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину або з метою перешкоджання законній професійній діяльності журналіста, реалізації громадянами права на мирні зібрання (ч. 2 ст. 375 КК у редакції проекту); в) встановити кримінальну відповідальність за постановлення суддею (суддями) Верховного Суду завідомо неправосудного судового рішення (ч. 3 ст. 375 КК у редакції проекту); 2) доповнити КК новою статтею 375-1 «Постановлення суддею (суддями) Конституційного Суду України завідомо неправосудного судового рішення» тощо.

Головне науково-експертне управління, розглянувши поданий проект, вважає за доцільне висловити щодо його змісту наступні зауваження та пропозиції.

1. Звертаємо увагу, що заміна предмета злочину, передбаченого ст. 375 КК (у редакції проекту), з вироку, рішення, ухвали або постанови, що постановляється суддею (суддями), на судове рішення, нажаль, не вирішує

питання щодо належного застосування вказаної кримінально-правової норми. Так, відкритим залишається питання, які саме судові рішення можуть бути предметом вказаного складу злочину: кінцеві судові рішення, якими закінчується розгляд відповідної категорії проваджень по суті, та/або проміжні судові рішення, якими забезпечується створення належних умов для реалізації учасниками процесу їх прав та обов'язків. Окрім того, запропоноване законопроектом поняття «судове рішення» є настільки широким, що його вживання щоразу буде потребувати роз'яснення та/або уточнення відповідного змісту. Зокрема, аналіз положень чинного законодавства дозволяє дійти висновку, що до судових рішень можна віднести й судовий наказ (ст. 258 Цивільного процесуального кодексу України, ст. 232 Господарського процесуального кодексу України), висновки і подання (наприклад, згідно зі ст. 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Верховний Суд надає висновок про наявність чи відсутності у діяннях, у яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неспроможність виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я тощо).

2. У законопроекті пропонується викласти диспозицію ч. 2 ст. 375 КК у такій редакції: «Ті самі дії, що вчинені з корисливих мотивів, в інших особистих інтересах чи інтересах третіх осіб або щодо неповнолітнього, недієздатного, особи похилого віку або за попередньою змовою групою осіб або поєднане із засудженням невинного у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину або з метою перешкоджання законній професійній діяльності журналіста, реалізації громадянами права на мирні зібрання». При цьому автор законопроекту рекомендує відмовитись від такої кваліфікуючої ознаки постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного судового рішення, як «спричинення тяжких наслідків». Але погодитись із такою пропозицією вкрай складно. Адже термін «тяжкі наслідки» дає можливість суб'єкту правозастосування наповнювати вказане визначення, зважаючи на характер скоєного злочину та конкретні обставини кримінального провадження. Запропонована у ч. 2 ст. 375 КК надмірна деталізація кваліфікуючих ознак суттєво обмежить можливості уповноважених суб'єктів належним чином застосовувати відповідну кримінально-правову норму. Так, скажімо, засудження невинного у вчиненні злочину середньої тяжкості до покарання у виді позбавлення волі, яке він фактично відбув; захворювання потерпілого на тяжку хворобу, його самогубство тощо внаслідок вчинення постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного судового рішення не буде охоплюватися ч. 2 ст. 375 КК (у редакції проекту).

3. Дещо сумнівною, на наш погляд, є пропозиція посилити кримінальну відповідальність за постановлення завідомо неправосудного судового рішення для судді (суддів) Верховного Суду (ч. 3 ст. 375 КК у редакції проекту). Зокрема, у пояснювальній записці до поданого законопроекту серед завдань вказується на необхідність розмежувати кримінальну відповідальність за постановлення завідомо неправосудного судового рішення залежно від

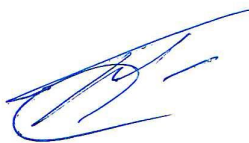
інстанційності суду. Однак, якщо під інстанційністю розуміти форму організації судових органів, яка забезпечує право незадоволеній судовим рішенням стороні на перегляд його судом вищого рівня¹, то виділення в якості особливо кваліфікуючої ознаки вчинення вищезазначеного діяння суддею (суддями) Верховного Суду, виключно у зв'язку із тим, що Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою, виглядає недостатньо обґрунтованим. По-перше, чинне законодавство передбачає дві інстанції з перегляду рішення суду першої інстанції – апеляційну і касаційну (п. 8 ст. 129 Конституції України, ст. 14 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»), а отже якщо слідувати логіці законопроекту, варто було б диференціювати кримінальну відповідальність для судді (суддів) за постановлення завідомо неправосудного судового рішення з прив'язкою до існуючої системи судоустрою. По-друге, судами першої інстанції нерідко можуть бути винесені окремі неправосудні рішення, які завдають набагато більшої шкоди, аніж неправосудні рішення, винесені суддями Верховного Суду.

4. Враховуючи, що Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції, до повноважень якого належить, зокрема, вирішення питань про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснення офіційного тлумачення Конституції України (ст. 150 Конституції України, ст. 1 Закону України Про Конституційний Суд України), а рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені (ст. 151-2 Конституції України), правосудність рішень Конституційного Суду України не може бути поставлена під сумнів. Пропозиція про встановлення кримінальної відповідальності за постановлення суддею (суддями) Конституційного Суду України завідомо неправосудного судового рішення (ст. 375-1 КК у редакції проекту), на наш погляд, закладає підвалини для розбалансування усієї правової системи, оскільки може запустити можливості для протиправного оспорування правосудності рішень Конституційного Суду України шляхом проведення «розслідувань» за запропонованою у проекті статтею.

Узагальнюючий висновок: за результатами розгляду в першому читанні законопроект доцільно відхилити.

**Перший заступник керівника
Головного управління**

Вик.: Попович В.П., Корнієнко Є.В.

С.О. Гудзинський

¹ Організація судової влади в Україні: навч. посіб. / за ред. І.Є. Марочкіна, Н.В. Сібільової. – Х. : Одиссей, 2007. – 328 с.